

اتحادیه صادرکنندگان فرآورده های
نفت، گاز و پتروشیمی ایران

گزارش، همگنی معاملات خوراک پالایشگاهی

هفته اول بهمن ۱۴۰۴

شناسنامه گزارش

تهیه شده در دپارتمان پژوهش و آمار اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران

عنوان گزارش: گزارش هفتگی معاملات خوراک پالایشگاهی؛ هفته اول بهمن ۱۴۰۴

گردآوری و تدوین: مهتاب ابراهیمی

ناظر: فریدون اسعدی، هادی ابراهیمی

نوع گزارش: تحلیلی

شماره گزارش: ۱۴۰۴/۶۱۵۹۴

تاریخ انتشار: بهمن ۱۴۰۴

فهرست

۱. مقدمه ۱
- ۱.۱. ميعانات گازي ۱
۲. وکيوم باتوم ۱
۳. روغن پایه ۳
- ۳-۱. روغن پایه؛ نفت ایرانول ۳
- ۳-۲. روغن پایه؛ نفت بهران ۴
- ۳-۳. روغن پایه؛ نفت پارس ۵
- ۳-۴. روغن پایه؛ نفت سپاهان ۶
۴. اسلاک واکس ۷
- ۴-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول ۸
- ۴-۱-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول تهران ۸
- ۴-۱-۲. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول آبادان ۹
۱۱. جمع بندی ۱۱

مقدمه

این گزارش با هدف تحلیل وضعیت بازار خوراک و محصولات میانی پالایشگاهی و ارزیابی کارایی سازوکار عرضه در بورس‌های کالایی کشور، به بررسی معاملات چهار محصول راهبردی شامل میعانات گازی، وکیوم باتوم، روغن پایه و اسلاک واکس/پارافین واکس در هفته اول بهمن‌ماه ۱۴۰۴ می‌پردازد. تمرکز اصلی گزارش بر سنجش توازن عرضه و تقاضا، میزان تمرکز تولید و عرضه، و پیامدهای آن بر رفتار قیمتی بازار در بستر بورس انرژی و بورس کالای ایران است. یافته‌های این گزارش می‌تواند از منظر سیاست‌گذاری بازار انرژی و پالایش، به‌عنوان شاخصی از میزان کفایت عرضه، شدت فشار تقاضا و اثربخشی مکانیسم کشف قیمت مورد استفاده قرار گیرد. بررسی هم‌زمان حجم معاملات و شدت رقابت قیمتی، این امکان را فراهم می‌سازد تا رابطه میان محدودیت‌های سمت عرضه، ساختار بازار و نوسانات قیمت‌ها به‌صورت دقیق‌تری تحلیل شود. در همین راستا، نتایج ارائه‌شده می‌تواند مبنایی برای بازنگری در سیاست‌های تنظیم بازار، برنامه‌ریزی عرضه هفتگی و ارزیابی آثار تمرکز عرضه بر پایداری بازار خوراک پالایشگاهی در کوتاه‌مدت باشد.

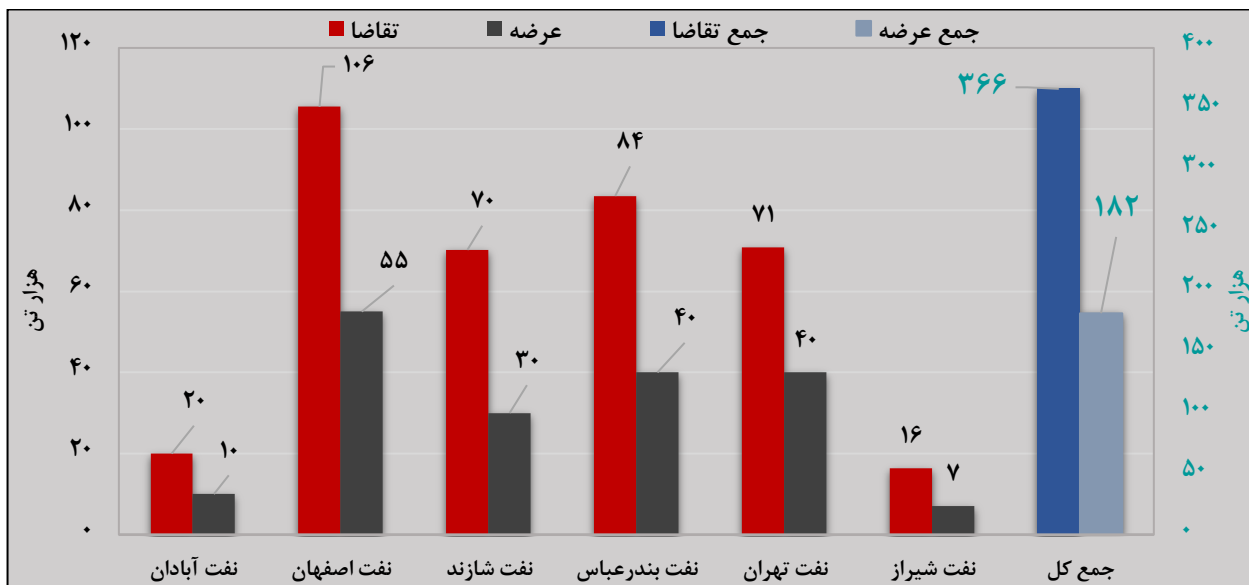
۱. میعانات گازی

میعانات گازی در هفته اول بهمن‌ماه ۱۴۰۴ توسط هیچ تولیدکننده‌ای در بورس انرژی ایران عرضه نشد.

۲. وکیوم باتوم

وکیوم باتوم در هفته اول بهمن‌ماه سال ۱۴۰۴ توسط شش پالایشگاه از جمله، نفت آبادان، نفت اصفهان، نفت امام خمینی (ره) شازند، نفت بندرعباس، نفت تهران و نفت شیراز در بورس کالای ایران عرضه شد. شکل زیر حجم عرضه و تقاضای این محصول را در بازه‌ی مذکور نشان می‌دهد. همانطور که می‌بینیم، در هفته مورد بررسی بیشترین تقاضای ثبت شده در بورس کالای ایران برای وکیوم باتوم تولیدی دو شرکت پالایش نفت اصفهان (معادل ۱۰۶ هزار تن) و پالایش نفت بندرعباس (معادل ۸۴ هزار تن) است. همچنین، در هفته مذکور، شرکت نفت اصفهان، با عرضه ۵۵ هزار تن بیشترین حجم عرضه وکیوم باتوم را به خود اختصاص داده، در حالی که شرکت نفت شیراز تنها ۷ هزار تن عرضه داشته که کمترین میزان عرضه در میان پالایشگاه‌ها محسوب می‌شود. عرضه‌ی هر شش شرکت تولیدکننده این محصول در بورس کالا طی بازه‌ی مورد بررسی، به‌طور قابل‌توجهی کمتر از میزان تقاضای ثبت‌شده است. در این میان، پالایش نفت اصفهان با اختلافی معادل ۵۱ هزار تن بین عرضه و تقاضای وکیوم باتوم، بیشترین فاصله را ثبت کرده؛ درحالی‌که پالایش نفت شیراز با اختلافی معادل ۹ هزار تن، کمترین فاصله عرضه و تقاضا را در میان شرکت‌های پالایشی در هفته‌ی اول بهمن‌ماه به خود اختصاص داده است.

شکل ۱. وضعیت عرضه و تقاضای وکیوم باتوم به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته اول بهمن ۱۴۰۴

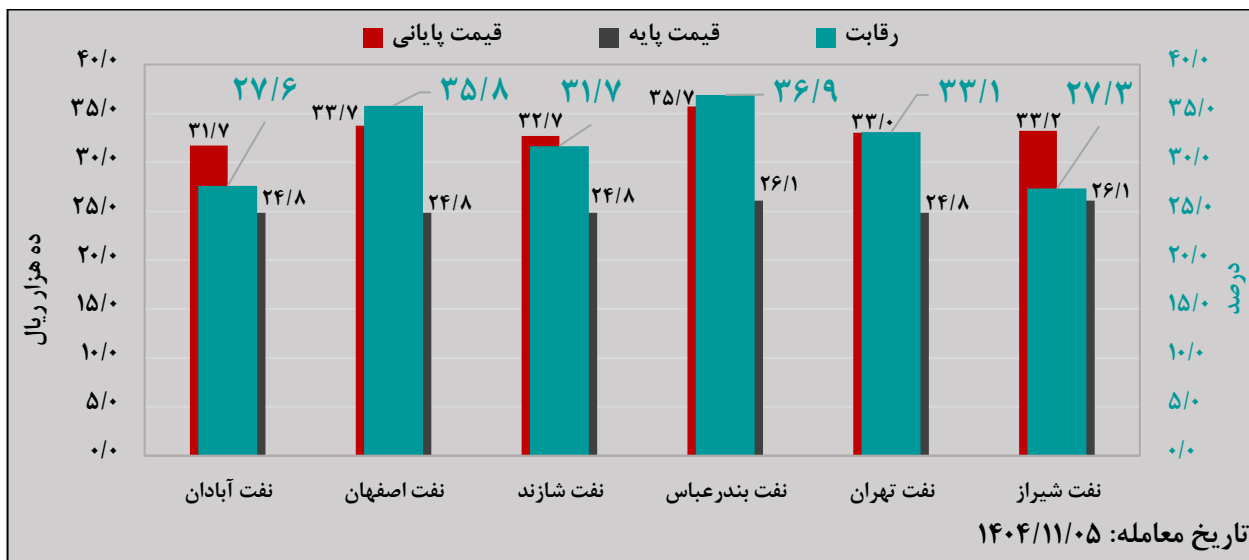

مأخذ: بورس کالای ایران.

در کنار نگاه به عملکرد تفکیکی برای هر شش پالایشگاه، نگاه به مجموع عرضه و تقاضای این پالایشگاه‌ها نشان می‌دهد که عرضه وکیوم باتوم پالایشگاهی ۱۸۴ هزار تن کمتر از تقاضای ثبت‌شده برای این محصول در بورس کالای ایران در هفته یادشده بوده است. همچنین، علاوه بر بررسی وضعیت عرضه و تقاضای وکیوم باتوم در بورس کالا برای هفته اول بهمن‌ماه، وضعیت رقابت بر سر قیمت پایانی در معاملات انجام‌شده در بورس کالا نیز در ادامه ارائه می‌شود.

میزان رقابت قیمتی برای وکیوم باتوم معامله شده‌ی شش شرکت یادشده در بورس کالا برای هفته اول بهمن‌ماه در شکل زیر نمایش داده شده است. قیمت‌های پایانی معاملات وکیوم باتوم این شرکت‌ها در هفته‌ی اول بهمن، با رقابت نسبت به قیمت‌های پایه ثبت شده‌اند.

شکل ۲. میزان رقابت قیمتی وکیوم باتوم به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته اول بهمن ۱۴۰۴

تاریخ معامله: ۱۴۰۴/۱۱/۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

با توجه به شکل بالا، در هفته اول بهمن‌ماه با رقابت قیمتی برای وکیوم باتوم پالایشگاهی برای هر شش تولیدکننده آن مواجه بوده‌ایم و بیشترین رقابت قیمتی مربوط به شرکت پالایش نفت بندرعباس و معادل ۳۶/۹ درصد و کمترین میزان رقابت بر سر قیمت پایانی وکیوم باتوم تولیدی شرکت نفت شیراز و معادل ۲۷/۳ درصد بوده است.

در نهایت، بررسی معاملات وکیوم باتوم پالایشگاهی در هفته اول بهمن‌ماه ۱۴۰۴ نشان می‌دهد که بازار این محصول با عدم تعادل شدید میان عرضه و تقاضا همراه بوده و مجموع عرضه پالایشگاه‌ها به‌طور معناداری کمتر از تقاضای ثبت‌شده در بورس کالا بوده است. این شکاف قابل توجه، زمینه‌ساز شکل‌گیری رقابت قیمتی در معاملات تمامی عرضه‌کنندگان شده و قیمت‌های پایانی در همه پالایشگاه‌ها بالاتر از قیمت‌های پایه تثبیت شده‌اند. شدت رقابت قیمتی، به‌ویژه در عرضه‌های پالایش نفت بندرعباس و نفت اصفهان، بیانگر فشار بالای تقاضا و کشش محدود عرضه در بازار وکیوم باتوم است؛ وضعیتی که نشان می‌دهد در کوتاه‌مدت، تا زمانی که ظرفیت عرضه افزایش نیابد، بازار این محصول همچنان در شرایط فشرده و مستعد تداوم رقابت قیمتی باقی خواهد ماند.

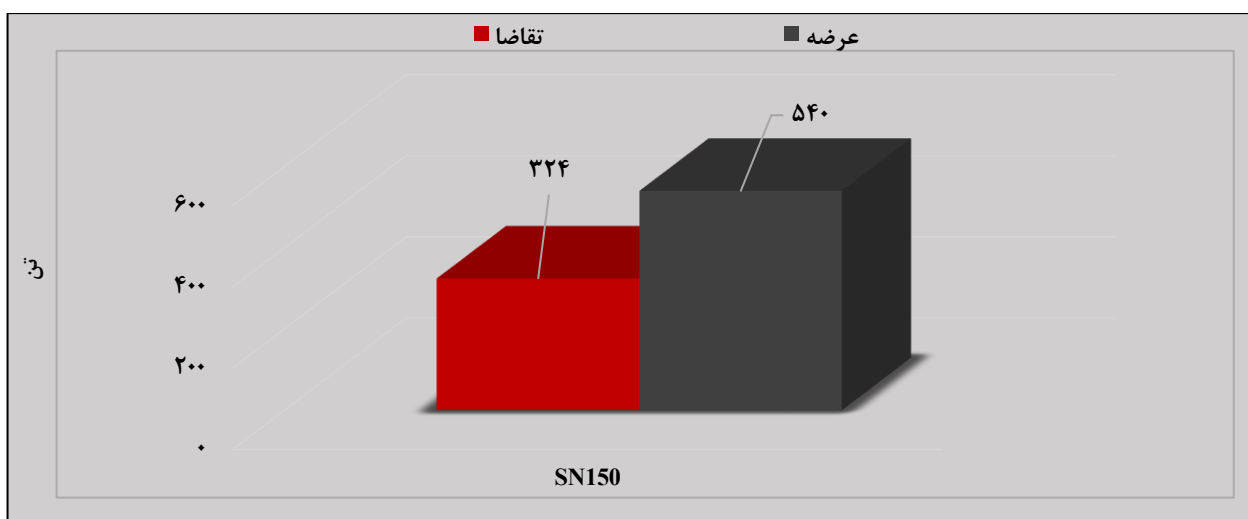
۳. روغن پایه

روغن پایه هفته اول بهمن ۱۴۰۴ توسط چهار تولیدکننده، نفت ایرانول (آبادان)، نفت بهران، نفت پارس و نفت سپاهان در بورس کالای ایران عرضه شد که در ادامه مروری بر عملکرد این تولیدکننده‌ها در هفته مذکور خواهیم داشت.

۳-۱. روغن پایه؛ نفت ایرانول

در هفته اول بهمن‌ماه نفت ایرانول آبادان یک نوع روغن پایه، روغن پایه SN150، را در بورس کالای ایران عرضه کرد. همچنین، در این هفته ایرانول تهران عرضه بورسی روغن پایه نداشته است. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه SN150 شرکت نفت ایرانول آبادان در شکل زیر قابل مشاهده است. در هفته مذکور این مجموعه عرضه‌ای بیشتر از تقاضا برای روغن پایه یادشده داشته؛ به‌طوری که اختلاف عرضه و تقاضای آن به میزان ۲۱۶ تن بوده است.

شکل ۳. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه شرکت نفت ایرانول آبادان؛ هفته اول بهمن ۱۴۰۴

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت پایانی معامله و قیمت پایه عرضه روغن پایه SN150 شرکت نفت ایرانول آبادان نشان می‌دهد که این روغن پایه طی هفته اول بهمن ۱۴۰۴ با رقابت قیمتی صفر معامله شده است.

شکل ۴. میزان رقابت قیمتی روغن پایه SN150 شرکت نفت ایرانول آبادان؛ هفته اول بهمن ۱۴۰۴

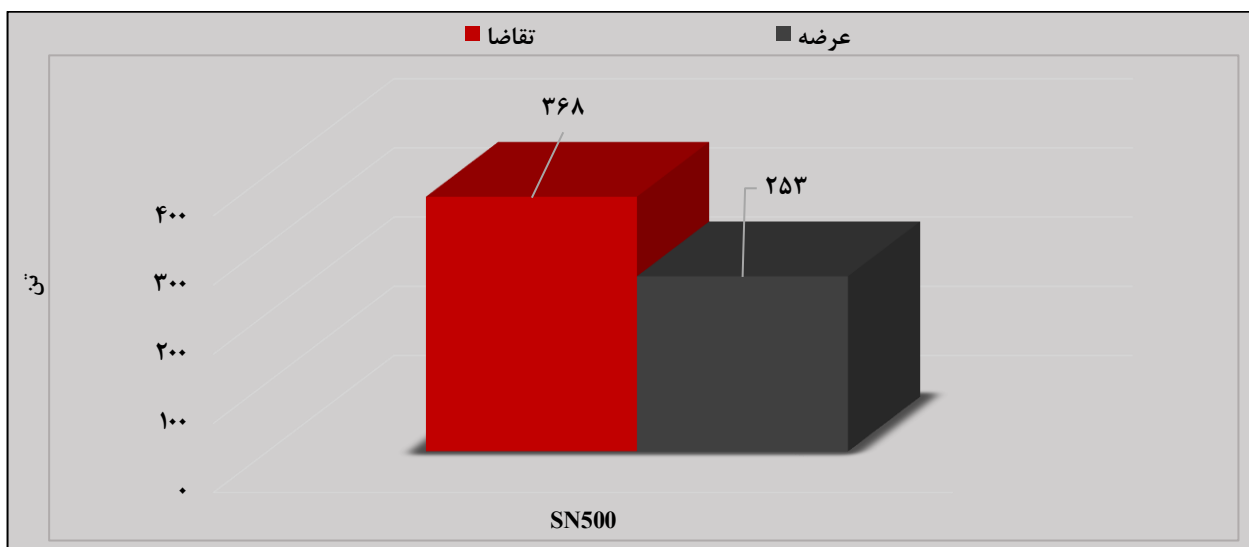

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۲-۳. روغن پایه؛ نفت بهران

شرکت نفت بهران در هفته اول بهمن ماه ۱۴۰۴ تنها یک نوع روغن پایه، SN500، را در بورس کالای ایران عرضه کرد. وضعیت عرضه و تقاضای این محصول در شکل زیر نشان داده شده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود، برای این تک محصول، حجم عرضه‌ی بورسی متناسب با حجم تقاضای ثبت‌شده برای آن نبوده است؛ به‌طوری که میزان تقاضای ثبت‌شده برای SN500 به میزان ۱۱۵ تن بیش از عرضه آن بوده است.

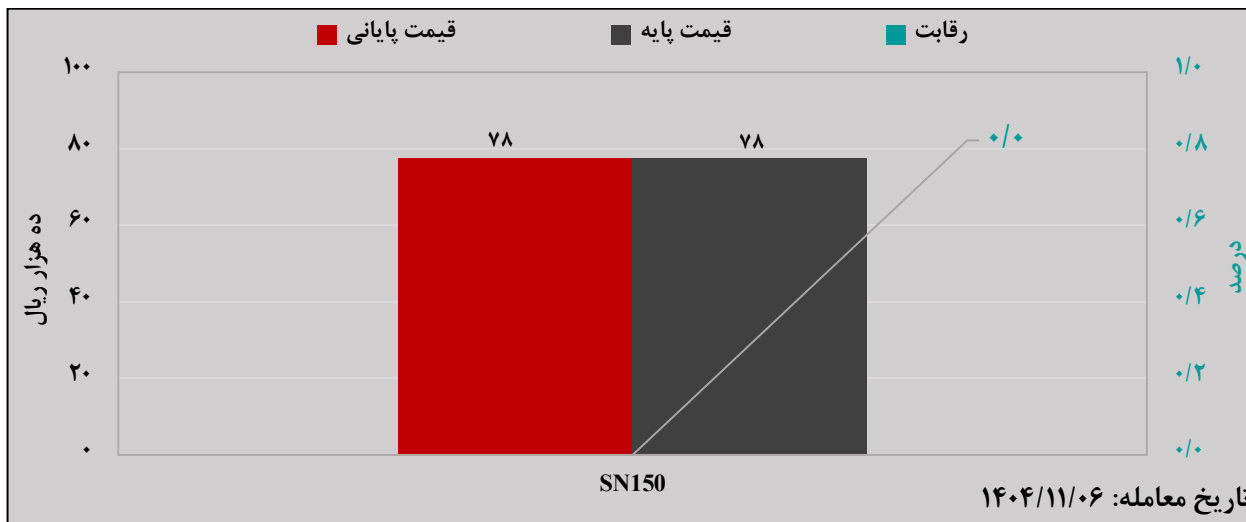
شکل ۵. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه شرکت نفت بهران؛ هفته اول بهمن ۱۴۰۴

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت پایانی معامله و قیمت پایه عرضه روغن پایه تولیدی شرکت نفت بهران (SN500) در بورس کالا طی هفته مذکور نشان می‌دهد که هیچ رقابت قیمتی برای این محصول وجود نداشته است.

شکل ۶. میزان رقابت قیمتی روغن پایه SN500 شرکت نفت بهران؛ هفته اول بهمن ۱۴۰۴

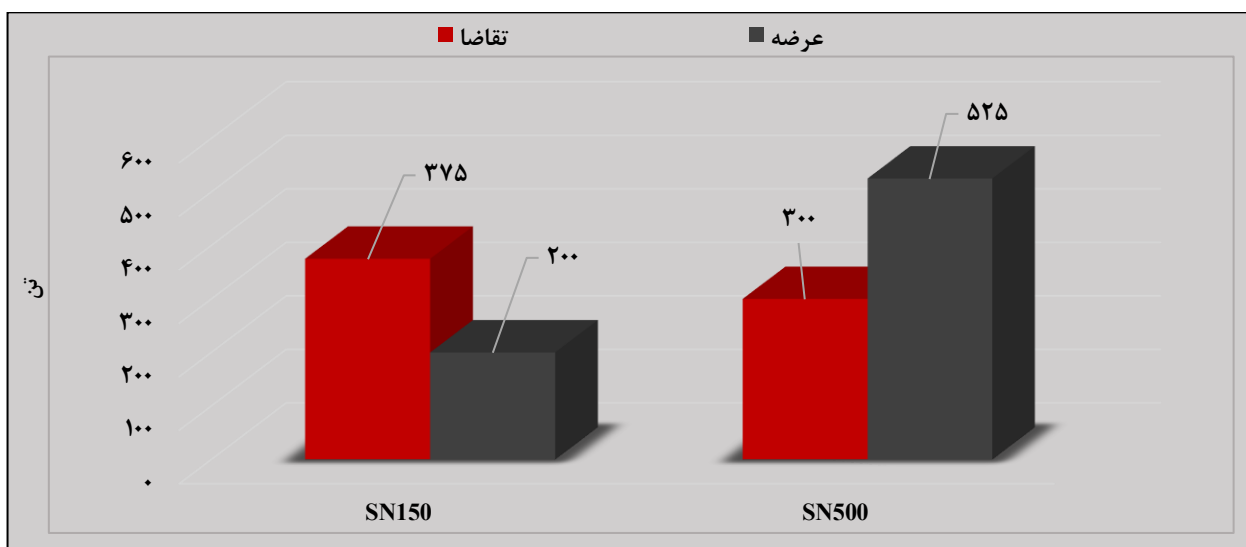

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۳-۳. روغن پایه؛ نفت پارس

نفت پارس در هفته اول بهمن ماه ۱۴۰۴ دو نوع روغن پایه، SN150 و SN500، را در بورس کالای ایران عرضه کرد. در شکل زیر وضعیت عرضه و تقاضای هر دو نوع روغن پایه در بورس برای هفته مذکور آمده است. همانطور که مشاهده می‌شود، میزان تقاضای ثبت‌شده در هفته اول بهمن ماه برای SN150 نفت پارس بیش از عرضه آن (به میزان ۱۷۵ تن) و برای SN500 کمتر از عرضه آن (به میزان ۲۲۵ تن) در بورس کالا بوده است.

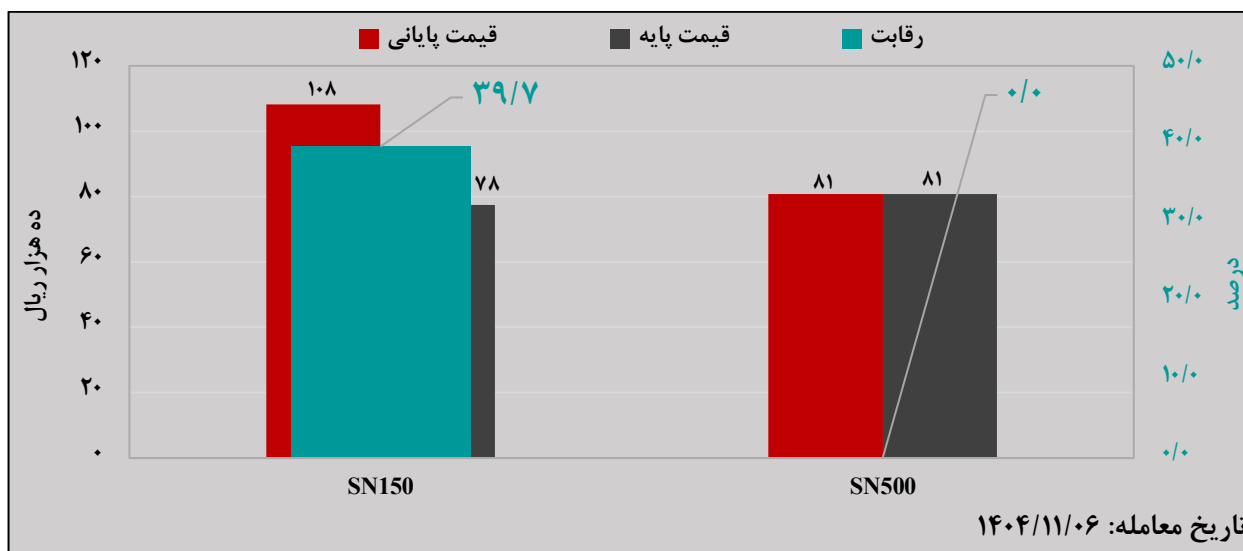
شکل ۷. وضعیت عرضه و تقاضای انواع روغن پایه شرکت نفت پارس؛ هفته اول بهمن ۱۴۰۴

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت‌های پایانی معاملات و قیمت‌های پایه روغن پایه‌های عرضه شده توسط شرکت نفت پارس در بورس کالای ایران طی بازه زمانی مورد بررسی، نشان می‌دهد که تنها روغن پایه SN150 در بورس کالا با رقابت قیمتی به اندازه ۳۹/۷ درصد مواجه بوده و برای روغن پایه SN500 هیچ رقابتی در این بازه ثبت نشده است.

شکل ۸. میزان رقابت قیمتی انواع روغن پایه شرکت نفت پارس؛ هفته اول بهمن ۱۴۰۴

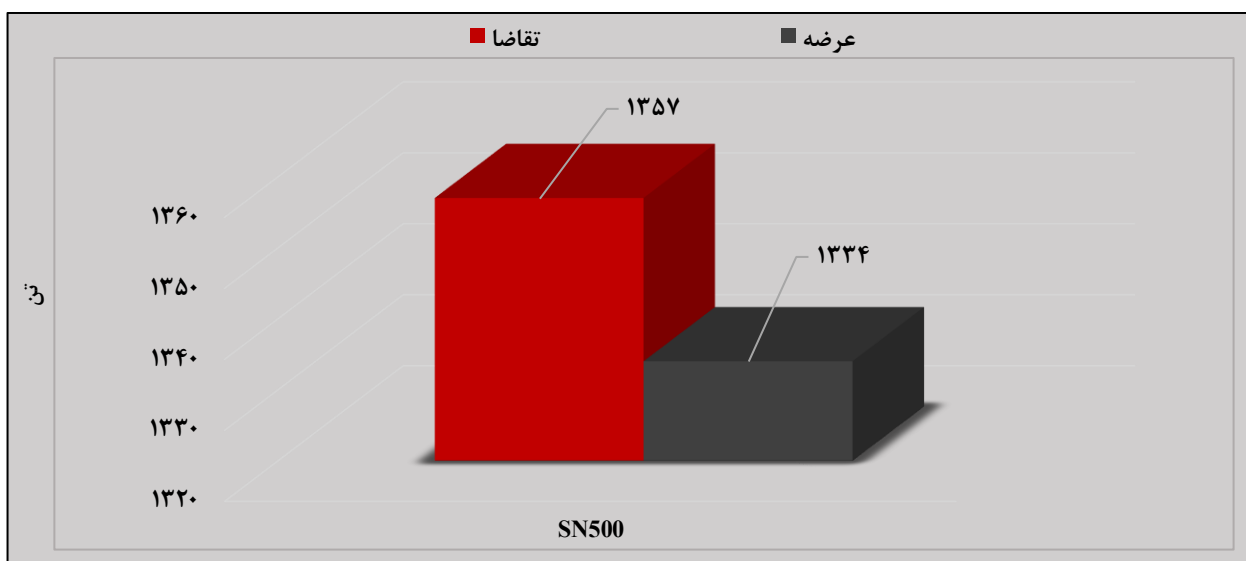

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۳-۴. روغن پایه؛ نفت سپاهان

این مجموعه در هفته اول بهمن ماه سال جاری تنها یک نوع روغن پایه SN500 را در بورس کالای ایران عرضه کرد؛ که در نمودار زیر وضعیت عرضه و تقاضای آن در بورس کالا قابل مشاهده است. این محصول در بازه مذکور تنها ۲۳ تن کمتر از تقاضای ثبت شده در بورس کالا عرضه شده است.

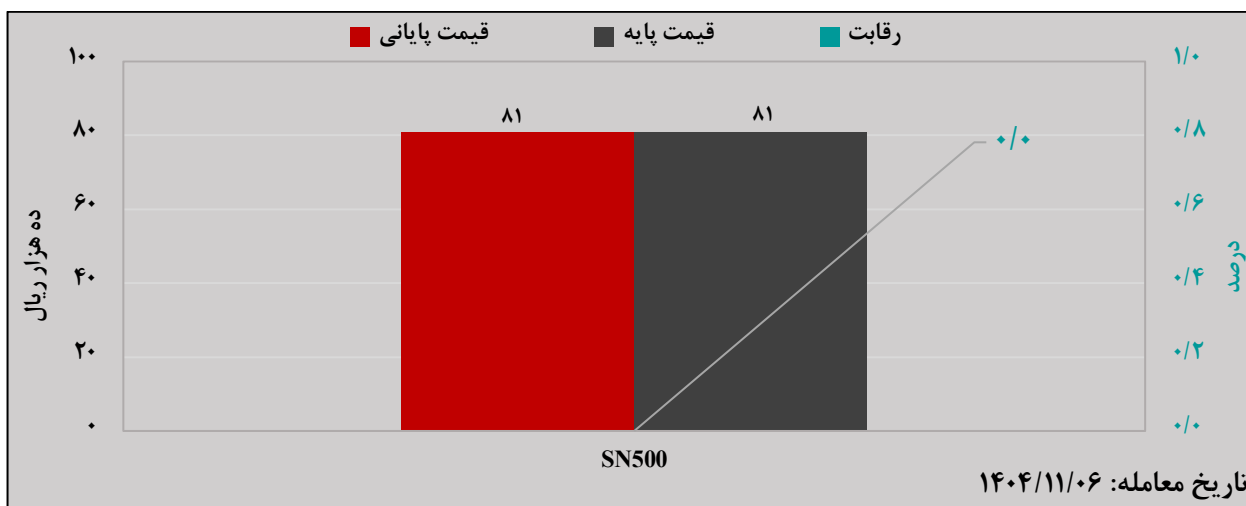
شکل ۹. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه شرکت نفت سپاهان؛ هفته اول بهمن ۱۴۰۴

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت پایانی و قیمت پایه عرضه روغن پایه SN500 این شرکت در بورس کالا طی هفته مذکور نشان می‌دهد که تک روغن پایه‌ی عرضه‌شده توسط مجموعه نفت سپاهان طی معامله انجام‌شده هیچ رقابت قیمتی را تجربه نکرده است.

شکل ۱۰. میزان رقابت قیمتی روغن پایه SN500 شرکت نفت سپاهان؛ هفته اول بهمن ۱۴۰۴

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

بررسی معاملات روغن پایه در هفته اول بهمن‌ماه ۱۴۰۴ نشان می‌دهد که بازار این محصول، برخلاف ماه‌های پیشین، با کاهش محسوس رقابت قیمتی در اغلب گریدها مواجه بوده است. در حالی که در برخی موارد همچنان عدم تعادل خفیفی میان عرضه و تقاضا مشاهده می‌شود، اما در بیشتر عرضه‌ها قیمت‌های پایانی برابر با قیمت‌های پایه تثبیت شده‌اند و رقابت مؤثری شکل نگرفته است. تنها استثنا در این هفته، روغن پایه SN150 شرکت نفت پارس بوده که به‌دلیل محدودیت نسبی عرضه در برابر تقاضا، با رقابت قیمتی قابل توجهی مواجه شده است. این وضعیت نشان می‌دهد که فشار تقاضا به‌تنهایی برای ایجاد رقابت کافی نبوده و بازار وارد مرحله‌ای از احتیاط قیمتی شده است.

عدم شکل‌گیری رقابت قیمتی در بخش عمده‌ای از معاملات، بیش از آن‌که ناشی از تنظیم یا افزایش عرضه باشد، ریشه در افزایش سطح قیمت‌های پایه دارد؛ افزایشی که در پی ادغام تالارهای معاملاتی و اعمال نرخ ارز مبادله‌ای جدید برای بخش صنعت (از ۱۴۰۴/۱۰/۱۴) رخ داده است. رشد نرخ مؤثر ارز، قیمت پایه روغن پایه را به سطحی رسانده که حاشیه سود خریداران را به‌طور معناداری کاهش داده و انگیزه آن‌ها برای رقابت بر سر جذب عرضه را تضعیف کرده است. در نتیجه، بازار روغن پایه در هفته مورد بررسی وارد فاز تثبیت قیمتی شده و رفتار خریداران بیش از گذشته تابع محدودیت سودآوری و انتظار برای تعدیل شرایط قیمتی در هفته‌های آتی بوده است.

۴. اسلاک واکس

اسلاک واکس در هفته اول بهمن‌ماه ۱۴۰۴ تنها توسط یک تولیدکننده، نفت ایرانول، در بورس کالای ایران عرضه شد. در ادامه مروری بر عملکرد این تولیدکننده در این بازه خواهیم داشت. لازم به ذکر است که محصول پارافین واکس که همواره توسط نفت سپاهان در بورس کالا عرضه می‌شد، در بازه مورد بررسی عرضه نشده است.

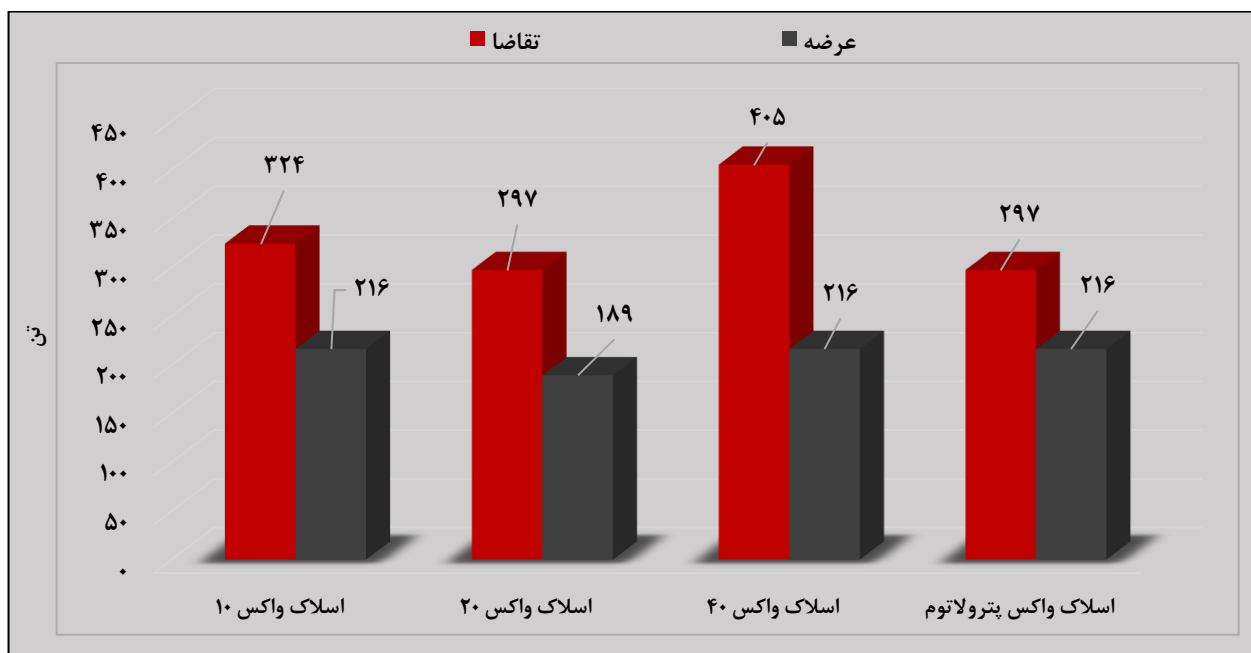
۴-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول

این مجموعه در هفته اول بهمن سال ۱۴۰۴ پنج نوع اسلاک واکس را در بورس کالای ایران عرضه کرد که عبارتند از: اسلاک واکس ۱۰ نفت ایرانول آبادان و اسلاک واکس ۱۰، اسلاک واکس ۲۰، اسلاک واکس ۴۰ و اسلاک واکس پترولاتوم نفت ایرانول تهران. در ادامه وضعیت عرضه و تقاضای انواع اسلاک واکس و رقابت قیمتی آنها برای دو شرکت نفت ایرانول تهران و نفت ایرانول آبادان به صورت جداگانه ارائه خواهد شد.

۴-۱-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول تهران

نفت ایرانول تهران در هفته اول بهمن ماه سال جاری چهار نوع اسلاک واکس در بورس کالا عرضه کرد که پیش‌تر به آن اشاره کردیم. در شکل زیر حجم عرضه و تقاضا برای اسلاک واکس‌های یادشده در بورس کالای ایران در بازه‌ی مذکور آمده است. مطابق با این شکل، در هفته مورد بررسی تقاضا برای هر چهار نوع اسلاک واکس تولیدی شرکت نفت ایرانول تهران در بورس کالا بیش از میزان عرضه آنها بوده است. اسلاک واکس‌های ۱۰، ۲۰، ۴۰ و پترولاتوم با فاصله‌ای به ترتیب معادل ۱۰۸، ۱۰۸، ۱۸۹ و ۸۱ تن میان عرضه و تقاضا مواجه بوده‌اند؛ به‌گونه‌ای که حجم عرضه در این موارد پاسخگوی تقاضای ثبت‌شده برای آنها نبوده است.

شکل ۱۱. وضعیت عرضه و تقاضای انواع اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول تهران؛ هفته اول بهمن ۱۴۰۴

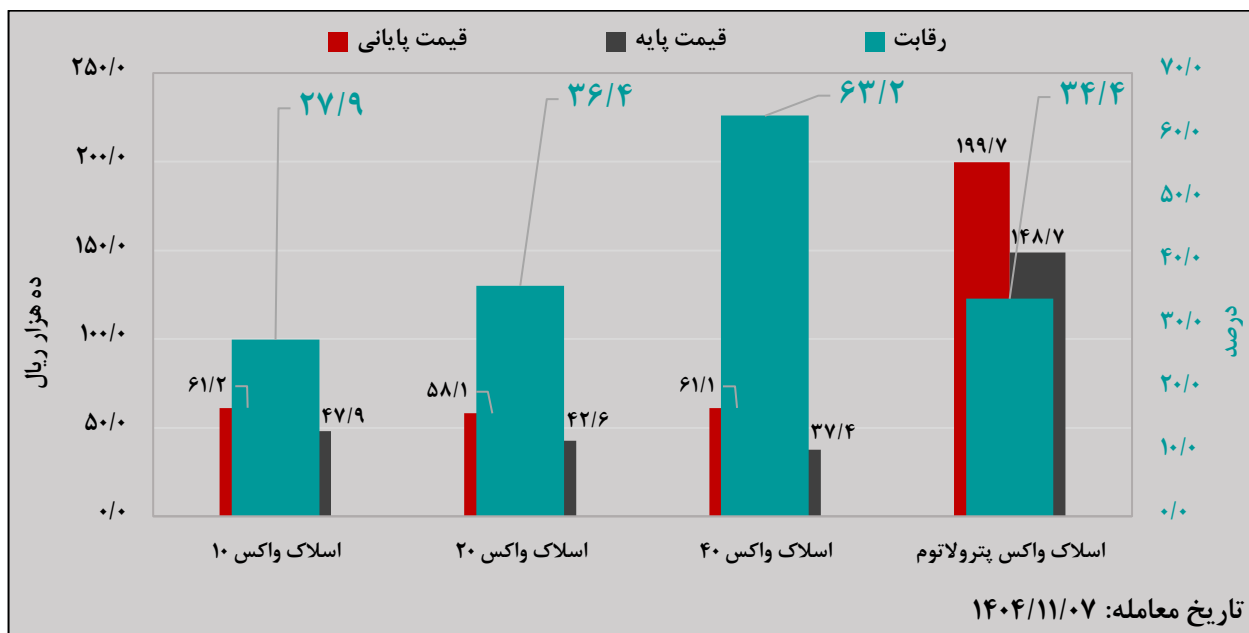

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، شکل زیر نشان‌دهنده میزان رقابت بین قیمت‌های پایانی و قیمت‌های پایه انواع اسلاک واکس معامله‌شده شرکت نفت ایرانول تهران در بورس کالای ایران است. همان‌طور که مشاهده می‌شود، در طول هفته مورد بررسی، قیمت‌های پایانی در هر چهار نوع اسلاک واکس بالاتر از قیمت‌های پایه تثبیت شده‌اند؛ به‌گونه‌ای که اسلاک واکس ۴۰ با ثبت رقابت قیمتی ۶۳/۲ درصدی، بیشترین میزان رقابت را در میان گزیده‌های عرضه‌شده تجربه کرده است.

با این حال، سه نوع دیگر اسلاک واکس نیز همچنان با رقابت قیمتی همراه بوده‌اند، اما شدت این رقابت‌ها نسبت به هفته‌های اخیر به‌طور محسوس کاهش یافته است. در هفته‌های اخیر، پیش از ادغام تالار اول و دوم مبادله، اختلاف قابل توجه میان نرخ ارز مخصوص صنعت و نرخ ارز بازار آزاد، زمینه‌ساز شکل‌گیری رقابت‌های بسیار شدید (حتی بیش از ۱۰۰ درصد) شده بود. اما پس از ادغام تالارها، نرخ ارز مؤثر برای بخش صنعت به نرخ بازار آزاد نزدیک‌تر شده و همین موضوع موجب افزایش محسوس قیمت‌های پایه (بیش از ۵۵ درصد) شده است. در نتیجه، با کاهش حاشیه سود خریداران و تعدیل انتظارات قیمتی، رقابت‌ها وارد فاز ملایم‌تری شده و در هفته مورد بررسی، سطح رقابت برای اغلب گریدهای ایرانول تهران به کمتر از ۵۰ درصد محدود شده است. این روند نشان می‌دهد بازار اسلاک واکس در حال انطباق با ساختار جدید قیمت‌گذاری و حرکت به سمت ثبات نسبی است.

شکل ۱۲. میزان رقابت قیمتی انواع اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول تهران؛ هفته اول بهمن ۱۴۰۴

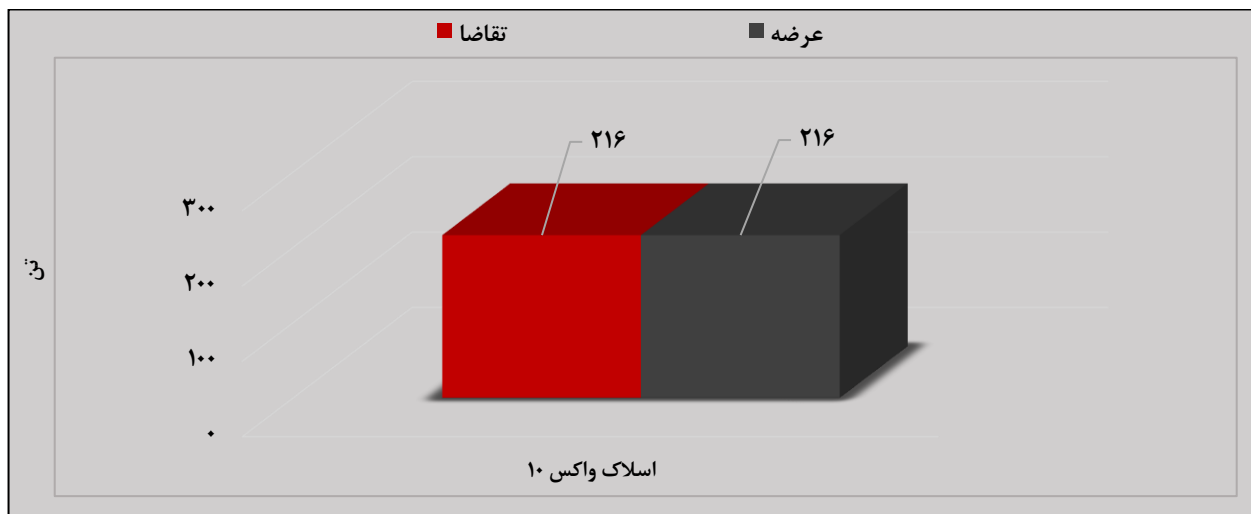

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۲-۱-۴. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول آبادان

شرکت نفت ایرانول آبادان در هفته اول بهمن‌ماه ۱۴۰۴ تنها یک گرید اسلاک واکس، یعنی اسلاک واکس ۱۰، را در بورس کالای ایران عرضه کرده است. وضعیت عرضه و تقاضای این محصول در بازه زمانی یادشده در شکل زیر ارائه شده است. مطابق با داده‌های شکل، در هفته مورد بررسی میزان تقاضا برای اسلاک واکس ۱۰ تولیدی این شرکت در بورس کالا متناسب با حجم عرضه آن و به میزان ۲۱۶ تن بوده است.

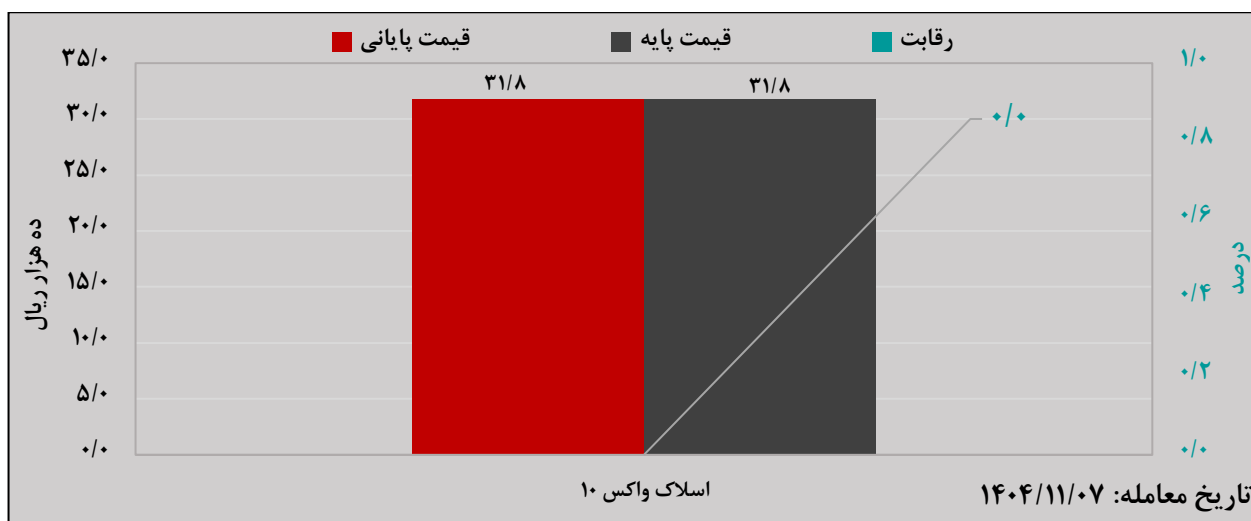
شکل ۱۳. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول آبادان؛ هفته اول بهمن ۱۴۰۴

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، میزان رقابت بین قیمت‌های پایانی و قیمت‌های پایه برای اسلاک واکس ۱۰ شرکت نفت ایرانول آبادان در شکل زیر قابل مشاهده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود، طی تک نوبت عرضه این محصول در بورس کالا، قیمت پایانی معامله برابر با قیمت پایه ثبت شده و در نتیجه، هیچ رقابت قیمتی برای این نوع اسلاک واکس شکل نگرفته است. این در حالی است که اسلاک واکس ۱۰ ایرانول آبادان در هفته‌های گذشته همواره از جمله گریدهایی بوده که به دلیل اختلاف قابل توجه میان نرخ ارز مخصوص صنعت و نرخ ارز بازار آزاد، با رقابت‌های قیمتی بالا در بورس کالا مواجه می‌شد. اما پس از اجرای سیاست جدید بانک مرکزی و ادغام تالارهای معاملاتی، که منجر به نزدیک شدن نرخ ارز مؤثر صنعت به نرخ بازار آزاد و در پی آن افزایش بیش از ۵۵ درصدی قیمت پایه این محصول شد، حاشیه سود خریداران به‌طور محسوسی کاهش یافته و انگیزه رقابت از بین رفته است. عدم شکل‌گیری رقابت قیمتی در هفته مورد بررسی را می‌توان نشانه‌ای از ورود بازار این گرید به مرحله تعدیل و انطباق با سطح جدید قیمت‌ها دانست.

شکل ۱۴. میزان رقابت قیمتی اسلاک واکس ۱۰ شرکت نفت ایرانول آبادان؛ هفته اول بهمن ۱۴۰۴

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

در نهایت، نتایج بررسی بازار اسلاک واکس در هفته اول بهمن‌ماه ۱۴۰۴ نشان می‌دهد که با وجود تداوم فشار تقاضا در سمت بازار، رفتار قیمتی معاملات وارد مرحله‌ای جدید شده است. اگرچه تمامی گریدهای عرضه‌شده توسط نفت ایرانول تهران با مازاد تقاضا و رقابت قیمتی همراه بوده‌اند، اما شدت این رقابت‌ها نسبت به هفته‌های پیش به‌طور محسوسی کاهش یافته و به زیر ۵۰ درصد محدود شده است. این تغییر رفتار، نه ناشی از بهبود عرضه، بلکه حاصل افزایش قابل توجه قیمت‌های پایه در پی ادغام تالارهای معاملاتی و نزدیک شدن نرخ ارز مؤثر صنعت به نرخ بازار آزاد است که حاشیه سود خریداران را کاهش داده و انگیزه رقابت را تعدیل کرده است. در همین چارچوب، عدم شکل‌گیری رقابت قیمتی برای اسلاک واکس ۱۰ ایرانول آبادان نیز مؤید ورود بازار این محصول به فاز تعدیل و انطباق با سطح جدید قیمت‌ها است؛ مرحله‌ای که در آن بازار به جای رقابت‌های هیجانی، به سمت ثبات نسبی و رفتار محتاطانه‌تر حرکت می‌کند.

جمع‌بندی

نتایج بررسی معاملات خوراک و محصولات میانی پالایشگاهی در هفته اول بهمن‌ماه ۱۴۰۴ نشان می‌دهد که بازار این محصولات در مقطع مورد بررسی، بیش از هر عامل دیگری تحت تأثیر تغییر سازوکار ارزی و ادغام تالارهای معاملاتی قرار گرفته است. این تحول ساختاری، با افزایش قابل توجه قیمت‌های پایه، موجب تغییر رفتار خریداران، کاهش شدت رقابت در برخی بازارها و انتقال فشار قیمتی از مکانیسم رقابت به سطح قیمت‌های پایه شده است. در ادامه، وضعیت هر یک از محصولات به‌صورت تفکیکی جمع‌بندی می‌شود.

۱. میعانات گازی

در هفته اول بهمن‌ماه ۱۴۰۴ هیچ‌گونه عرضه‌ای از میعانات گازی در بورس انرژی ایران انجام نشده است. تداوم عدم عرضه این خوراک راهبردی، علاوه بر کاهش شفافیت بازار، می‌تواند به افزایش عدم قطعیت در زنجیره تأمین پالایشگاه‌ها و انتقال فشار به بازارهای غیررسمی منجر شود. نبود عرضه منظم میعانات، نشان‌دهنده خلأ جدی در کارکرد بورس انرژی به‌عنوان مرجع کشف قیمت این محصول است و ضرورت بازنگری در سیاست‌های عرضه را برجسته می‌کند.

۲. وکیوم باتوم

بازار وکیوم باتوم در هفته مورد بررسی همچنان با عدم تعادل شدید عرضه و تقاضا همراه بوده است. مجموع عرضه پالایشگاه‌ها فاصله معناداری با تقاضای ثبت‌شده داشته و همین موضوع، رقابت قیمتی را در معاملات تمامی تولیدکنندگان رقم زده است. شدت رقابت، به‌ویژه در عرضه‌های پالایش نفت بندرعباس و نفت اصفهان، نشان‌دهنده فشار بالای تقاضا و کشش محدود عرضه است. این وضعیت بیانگر آن است که در غیاب افزایش عرضه یا اصلاح برنامه‌های توزیع، بازار وکیوم باتوم در کوتاه‌مدت همچنان مستعد تداوم رقابت قیمتی و رشد قیمت‌های پایانی باقی خواهد ماند.

۳. روغن پایه

برخلاف وکیوم باتوم، بازار روغن پایه در هفته اول بهمن‌ماه وارد مرحله‌ای از تثبیت و کاهش رقابت قیمتی شده است. اگرچه در برخی گریدها همچنان عدم تعادل خفیف میان عرضه و تقاضا مشاهده می‌شود، اما افزایش محسوس قیمت‌های پایه ناشی از اعمال نرخ ارز جدید و ادغام تالارها، حاشیه سود خریداران را به‌طور معناداری کاهش داده و انگیزه رقابت را

تضعیف کرده است. تنها در مورد روغن پایه SN150 شرکت نفت پارس، به دلیل محدودیت نسبی عرضه، رقابت قیمتی ادامه داشته است. به طور کلی، بازار روغن پایه در این هفته بیش از آن که با محدودیت عرضه مواجه باشد، تحت تأثیر محدودیت سودآوری و انتظار برای تعدیل قیمت‌ها قرار گرفته است.

۴. اسلاک واکس

بازار اسلاک واکس نیز مشابه روغن پایه، وارد فاز تعدیل قیمتی و انطباق با ساختار جدید قیمت‌گذاری شده است. اگرچه تمامی گریدهای عرضه‌شده توسط نفت ایرانول تهران همچنان با مازاد تقاضا و رقابت قیمتی همراه بوده‌اند، اما شدت این رقابت‌ها نسبت به هفته‌های گذشته به طور محسوسی کاهش یافته است. در مورد اسلاک واکس ۱۰ ایرانول آبادان، که پیش‌تر از پرقابت‌ترین گریدها محسوب می‌شد، در هفته مورد بررسی هیچ رقابتی شکل نگرفته که این موضوع مستقیماً ناشی از افزایش بیش از ۵۵ درصدی قیمت پایه در پی سیاست ارزی جدید بانک مرکزی است. این تحول نشان می‌دهد بازار اسلاک واکس از فاز رقابت‌های هیجانی عبور کرده و وارد مرحله‌ای محتاطانه‌تر شده است.

در مجموع، نتایج این گزارش نشان می‌دهد که بازار محصولات پالایشگاهی در هفته اول بهمن‌ماه ۱۴۰۴ در حال گذار از یک دوره تنظیم مجدد ساختاری است. در حالی که بازارهایی مانند وکیوم باتوم همچنان تحت فشار محدودیت عرضه و رقابت قیمتی شدید قرار دارند، بازارهایی نظیر روغن پایه و اسلاک واکس بیش از هر چیز تحت تأثیر شوک قیمتی ناشی از سیاست ارزی جدید قرار گرفته‌اند. تداوم این وضعیت می‌تواند در صورت عدم مدیریت مناسب، به کاهش عمق معاملات و افت کارایی بورس‌های کالایی منجر شود. از این رو، بازنگری در سیاست‌های عرضه، زمان‌بندی معاملات و نحوه انتقال شوک‌های ارزی به قیمت‌های پایه، برای حفظ پایداری بازار و کارکرد مؤثر مکانیسم کشف قیمت، ضرورتی اجتناب‌ناپذیر به نظر می‌رسد.

About us

The section of oil, gas and petro-chemistry is the up-most and first industrial vantage of the country and the pivot of the Economy of Iran. Regarding the importance of this section and the need for coordinating and organizing the most active people in the field of production and exporting oil, gas, and petrochemical products, some forethoughtful and job- makers in the private section of the country decided to come together to fight against the threats by using the opportunity of mass intelligence and potentials.

2023 Iranian Oil, Gas and Petrochemical products exports' association All Rights Reserved.

OPEX Publications

Website: <http://www.opex.ir>

Contact information: <http://www.opex.ir/en/aboutus/contactus>